

PSAC 2020-2021

Examiners' Report – Kreol Morisien

Bann mesaz inportan

Baze lor PSAC ‘assessment’ 2020-2021 lor Kreol Morisien, bann pwin inportan ki finn trouve se ki bann kandida:

- ena enn bon metriz vokabiler ek konpreansion direk;
- ena bann difikilte dan lektir; ortograf, syntax ek kapasite ekrir enn text long;
- bizin travay bann eksersis lor itilization bann konekter;
- bizin rapele kouma ekrir enn konpozision pou ki li pa konsidere kouma andeor size.

Komanter Zeneral

Lexame PSAC 2020-2021 ti fer dan kad enn pandemi ek dan bann sirkonstans ase partikilie. Malgre sa, bann kandida finn bien travay an zeneral, avek enn pousantaz pas 80.4%. Li enn ameliorasion parapor ek pousantaz pas 2019, ki ti 78.8% pou bann kandida lekol.

Bann zelev ti ena pou reponn bann kestion lor gramer, vokabiler, lektir konpreansion ek prodiksion ekri.

Papie-la ti divize an trwa parti:

- Lektir ek Konpreansion (40%)
- Prodiksion ekri (30%)
- Gramer ek Vokabiler (30%)

Kan nou get pli pre, nou trouve ki bann zanfan metriz pliz-ou-mwin bien bann kestion lor gramer sinp ek lektir, ek konpreansion sinp. Parkont, kan nou analiz kapasite lektir bann zanfan, nou trouve ki ena ankor boukou pou fer pou ki bann zanfan ekrir bann fraz ki finn bien konstrir ek ki zot kapav ekrir enn text inpe pli long. Nou finn ousi remarke ki, dan boukou kopi lexamen, bann kandida les enn kantite inportan fot lortograf. Enn lot difikilte ki aparet regilierman dan bann kopi konsern bann fraz negatif ek interrogatif.

Li malere ousi trouve ki ena ankor enn kantite zanfan ki pena okenn metriz literasi, ki swa kit zot papie preske vid ouswa met ansam bann let ki pa permet idantifikasion enn mo.

Li tre inportan ki bann profeser kontign ankouraz bann zelev pou prodir lekritir. Memsi travay lor oral bien inportan, li ousi inportan ki bann zanfan devlop zot konpetans ekri, ki esansiel pou kontign zot aprantisaz dan Kreol Morisien.

Komanter Spesifik

Kestion 1

Kestion 1 ti teste bann zanfan zot konpreansion dan enn fason tre sinp. Zot ti bizin relie sak fraz ki finn done avek enn zimaz ki koresponn. Ti ena enn zimaz anplis pou ki bann kandida pa otomatikman swazir de move repons. An zeneral, bann kandida finn skor tou zot pwin lor sa keston-la ek se sa keston-la ki bann kandida finn pli bien travay dan kestoner antie.

Parkont, kan nou fokalize lor bann zanfan ki finn skor anba 30 pwin dan papie-la antie, ena zis apepre 30% kandida ki finn gagn tou zot pwin dan keston-la ek apepre 20% ki pa finn gagn okenn pwin. Sa bizin provok enn reflexion lor larezon pou kifer sa bann zanfan-la finn gagn difikilte dan sa keston-la. Li probab ki sa bann kandida-la pa ankor metrize lektir ek donk pa finn kapav lir avek konpreansion bann fraz ki finn done. Sa bann skor-la lerla montre ki ena enn kantite zanfan ki pa ankor vinn 'literate' dan zot langaz maternel.

Kestion 2

Dan Kestion 2 ti ena 10 item lor bann eleman gramer dan Kreol Morisien. An zeneral, bann zelev finn bien reponn sa keston-la avek enn mwayenn 8 pwin lor 10. Bann item kot bann kandida finn pli bien travay, se item 2, 3, 5, 8 ek 10, kot plis ki 80% kandida finn gagn bon repons.

Bann item ki finn poz inpe plis difikilte se:

Item 1: *Mo bann kamarad finn al laboutik. finn aste enn sorbe sakenn.*

Mo kle dan sa item-la, se 'bann' ki vedir ena boukou kamarad. Bon repons ti donk 'Zot'.

Move repons ki ti plis komin dan sa item-la se repons 'Nou'. Li sertenman provoke par prezans determinan 'mo' dan fraz-la ek konfizyon posib ek pronom size 'mo'. Lerla, lefet ki zanfan kone

ki bizin servi pronom ‘nou’ dan plas ‘mwa ek lezot’ finn antrenn sa erer-la. Zot pa finn lir fraz-la ase atantivman pou remarke ki se zis bann kamarad ki finn al laboutik ek donk ‘zot’ finn aste enn sorbe sakenn.

Item 4: *Si to finn fer ditor to kamarad, se ki bizin exkiz twa.*

Bon repons pou sa item-la se ‘tomem’. Dan sa item-la, se prezans ‘to’ dan fraz-la ki bizin ed kandida trouv bon repons. O-nivo semantik, si se twa ki finn fer ditor, se donk twa ki bizin prezant exkiz.

Parkont, enn kantite inportan kandida finn swazir repons ‘limem’. Bann zanfan ki finn servi ‘limem’ pa finn rekonet kisann-la bizin prezant exkiz ek finn mal swazir pronom anaforik ki permet rebran referans ek enn dimounn.

Item 6: *Ryan al laniverser Dany demin, me li pa pou lib.*

Isi, fraz-la indik enn aksion ki sipoze arive dan lefitir, seki inplike par adverb ‘demin’ ek marker preverbal ‘pou’ dan deziem propozision ki prezan dan sa fraz-la. Nou ousi konpran ki Ryan ti prevwar pou al laniverser Dany, me ki sa pa pou arive aköz bann lezot kondision pa finn ranpli. Lerla, nou sipoze gagn bann marker preverbal ‘ti pou’, ki indik kondisionel.

Lefet ki boukou kandida finn swazir marker ‘ti’, ki indik lepase, montre kimanier li inportan ki bann kandida lir fraz-la konpletman ek atantivman pou trouv bon repons. Nou finn trouv mem kalite difikilte dan item 4 ek 5 ousi.

Item 7: *Eski zot kone Sara so granmer reste?*

Dan sa fraz-la nou pe rod enn pronom interogatif ki indik landrwa kot granmer-la reste. Sel pronom ki ranpli sa bann kriter-la, se ‘kot’. Nou finn remarke ki enn kantite inportan kandida finn swazir ‘kan’ dan plas ‘kot’, ki rann fraz-la agramatikal. An-eфе, nou pa pe rod enn informasion tanporel, me spasial: se verb ‘reste’ ki inplik sa lokalizasion spasial.

Nou ousi insiste lor linportans ki enn kandida relir enn fraz apre li finn konplet fraz-la avek mo ki manke.

Item 9: *Bann zanfan finnn zwe midi. Aster, zot pe repoze.*

Pou sa item-la, repons ki nou pe rode, se ‘ziska’. An-efe, adverb tanporel ‘aster’ ki dan deziem fraz permet konpran ki ena enn opozision ant sa de aksion ki pe deroule dan sa de fraz-la, ki separe dan letan. Lerla, sel interpretasion ki nou kapav fer seki premie aksion finnn bizin termine avan ki deziem-la kapav koumanse. Nou servi prepozision tanporel ‘ziska’ pou indike ki enn aksion finnn fini, ek se kifer li tousel bon repons pou sa kestion-la.

Li inportan ki bann kandida lir kestion-la ziska lafin, parski li posib ki bon repons inpoze par bann eleman ki aparet dan enn lot fraz ki seki kontenir *fill in the blanks*.

Kestion 3A

Kestion 3A ti pe teste bann zelev zot konesans vokabiler bazik. An mwayenn, bann kandida finnn gagn 3 lor 5 dan sa kestion-la. Sa skor-la pa paret sifizan pou enn kestion ki pe teste enn konesans vokabiler bazik ek dan enn fason direk ek sinp.

Mo ki bann zanfan finnn gagn plis difikilte pou trouve ek/ouswa ekrir ti prezan dan katriem item :

(iv) To al laba kan to bizin pran avion – LAEROPOR / LAREOPOR (toule de existe ek prezan dan 3em edision diksioner morisien)

Isi, ena boukou kandida ki pa finnn ekrir mo ‘laeropor’ dan bon fason.

Li inportan note ki, dan sa exersis-la, exize ki kandida pa zis konn mo-la me ousi konn ekrir li avek lortograf korek.

Kestion 3B

Kestion 3B finnn konsevwar pou teste vokabiler bann zanfan. Kontreman ek kestion 3A kot ena enn definision bann mo ki bann kandida bizin trouve, isi se kontext fraz-la ki sipoze permet bann kandida swazir bon repons.

Laplipar bann zelev finn trouv bann mo apropiye pou sak fraz. An-efe, plis ki 80% zelev finn trouv bon repons pou sak item.

Kestion 4A

Kestion 4A ti baze lor enn kart postal. Sa keston, ki ena pou obzektif evalie konpreansion ekri bann kandida a enn nivo mwayin, permet teste zot kapasite idantifie bann repons presi dan enn text informatif.

Li inportan atir latansion lor fason reponn dan sa keston-la. An-efe, bann kandida ase fasilman reper parti text kot zot pou trouv repons pou enn keston ki finn poze, aköz bann keston-la poze an ord kronolojik. Finn remarke ki boukou kandida donn, kouma repons, enn fraz ouswa enn bout fraz (propozision ouswa sintagm) antie, ki kontenir bon repons me ki pa enn repons apropiye pou keston ki finn poze. Kan sa finn arive, bann kandida finn perdi pwin parski zot pa finn demontre zot kapasite reper informasion presi. Nou ti pou konsey bann profeser reget sa bann stratezi konpreansion kan zot fer bann eksersis dan klas, parski pran fraz-la antie (*lifting*), li pa enn bon teknik pou favoriz enn meyer konpreansion ekri.

Apar sa, bann zelev finn relativman bien travay pou sa keston-la, avek enn mwayenn 7 pwin lor 10. Bann item kot pli boukou kandida finn donn bon repons se item (a), (d), (e) ek (g) kot apepre 75% kandida finn trouv bon repons.

Bann item kot zelev finn gagn inpe plis problem se:

Item (b): *Kart-la adrese a kisann-la?*

Enn move repons ki pa sirprenan se ‘Brian’, alor ki se dimounn ki finn ekrir kart-la ek pa seki pe resevwar li. Ena zelev kapav finn panse ki li enn keston piez ek finn donn ‘Brian’ kouma repons. Antouka, nou konpran ki reperaz bann informasion lor diferan tip dokiman kapav poz problem.

Li kapav itil ki nou repas lor bann diferan tip informasion ki kapav servi dan sa keston-la ek kouma sakenn fonksione. Par exanp, enn kart postal kontenir nom dimounn a ki kart-la adrese ek so ladres pou avoy kart-la. Li kapav ousi kontenir nom ek ladres dimounn ki finn avoy kart. Zelev bizin konn reper sa bann diferan informasion ek kotsa zot sitie lor enn kart.

Enn poster, parkont, ena enn lot organizasion bann informasion: li pou koumans par enn tit pou donn informasion lor ki li ete. Answit, li pou prezant bann informasion an pwin ek fraz kourt pli souvan. Bann informasion abitiel: landrwa/ladres, dat ek ler, kouma pou kontakte pou gagn plis infomasion (nimero telefonn / ladres/ ladres mail).

Nou ankouraz bann profeser pou expoz bann zanzan regilierman ek diferan tip text afin ki zot kapav familiariz zot ek tou sort kalite prezantasion informasion.

Item (c): *Ki ti arive apartir Mars ?*

Kapav aköz mo ‘apartir’ pa finn done dan text-la, ena kandida pa finn trouv repons ‘ti ena konfinnman’, sirtou bann zelev ki finn gagn mwins ki 30 pwin o-total. Sa li demontre ki konpreansyon pa finn bien etabli isi ek ki zelev pe fonksionn plis par idantifikasyon bann mo ki prezan alafwa dan kestion ek dan text.

Item (f): *Avek kisann-la Brian finn ed so papa pou plant legim?*

Repons direk ki ti pe atann, se ‘avek so frer’. Enn bon kantite zelev ki finn ekrir ‘Avek mo frer’. Sa repons-la pa fer sans, ek li montre ki finn ena enn ‘lifting’ direk depi text. An-efe, sa bann kandida-la pa finn kapav repran informasyon-la dan zot perspektiv ek pa dan perspektiv dimounn ki pe ekrir.

Ena ousi enn kantite inportan kandida ki finn donn informasyon anplis ki pa reponn kestion ki finn done. Zot pa finn gagn pwin pou sa item-la.

Item (h): *Pou ki lokasyon Brian espere zot zwenn?*

Repons direk ti ‘Pou Kevin so laniverser/pou laniverser Kevin’. Pou sa repons-la li ti inportan ki ena presizyon lor nom dimounn ki pe fet laniverser. Kan finn gagn repons ‘pou so laniverser’, examiner pa kone si kandida-la finn kapav idantifie kisann-la so laniverser pe fete. Pli souvan kandida finn perdi pwin dan sa item-la aköz enn mank presizyon.

Kestion 4B

Sa keston-la ti lor lektir ek konpreansion. Li evalie enn seri konpetans dan lektir konpreansion, kouma konpreansion literal, inferans, kronoloji ek lopinion personel. Text pou lane 2020-2021 ti enn narasion, me bizin pa bliye ki text pou keston 4B kapav ouisi enn text informatif ou deskriptif. Bann keston finn teste enn seri diferan konpetans; konpreansion direk, kronoloji bann evennman, inferans ek lopinion personel kan demann bann kandida ki moral zistwar-la dapre zot.

Bann tip item ouisi varye dan sa keston-la avek, pou sa lane-la, bann item ‘multiple-choice’, vre/fos, kronoloji ek keston ouver.

Lor enn total 15 pwin, lamwayenn ki bann kandida finn gagne ti 9.5 pwin.

Item 1: Bann zelev ti bizin ekri ‘V’ ou ‘F’ pou bann fraz ki ti done. An zeneral, kandida finn bien travay dan sa item-la.

Bizin kanmem souligne ki kandida bizin reponn dapre instruksion ki finn done, setadir, ekri ‘V’ ou ‘F’. Mem si ena lezot fason ki finn tolere (kouma kan kandida finn ekri ‘Vre’ ou ‘Fos’ an konple), bizin atir latension bann zelev lor sa. Ena ouisi ki finn reponn par ‘T’ ou ‘F’ ou ‘True’ ou ‘False’. Sa pratik-la bizin dekouraze akòz li pa mem respekte norm lingwistik sa papie lexamen-la (bizin reponn an Kreol Morisien).

Item 2 a item 5 ti bann ‘multiple-choice’.

Item 2: *Kifer Prins Moussa pa ti met so kostim depi koumansman ?*

An zeneral, kandida finn reponn sa item-la bien ek finn donn repons ‘Li pa ti le so kostim sal.’

Item 3: *Kotsa Prins Moussa ti ramas so kostim ?*

Parey kouma item 2, boukou kandida finn trouv bon repons, ‘Dan enn sak’. Sa item-la ti enn keston konpreansion direk kot repons la eksplisiman done dan text.

Item 4: *Ki arive kan enn mous-zonn pik Prins Moussa so seval?*

7 lor 10 kandida finn donn bon repons isi, ‘Prins Moussa finn tom dan labou’. Enn parti kandida finn swazir move repons ‘So sak tonbe depi seval’. Sa repons-la pa korek aköz so sak pa ti tonbe me ti res lor ledö seval kan seval-la finn sove.

Item 5: *Kan Prin Moussa finn ariv devan laport sato premie fwa, bann gard finn pran li pou*

Item 5 ti ousi pe teste konpreansion direk kot repons-la finn done mo pou mo dan text. Me 3 lor 10 kandida finn donn move repons. Move repons ki ti pli komin ti ‘enn invite’. Zame, bann gard pa ti pran Prins Moussa pou enn invite kan li ti arive avek so linz sal me zot finn pous li ek finn pran li pou enn klosar. Kan finn gagn move repons, sa demontre ki bann kandida pa finn reisi idantifie bon linformasion ouswa pa finn lir kestion-la avek atansion.

Item 6 a item 9 ti bann kestion ouver.

Item 6: *‘Si twa to Prins Moussa, mwa mo lerwa.’ Ki sef gard oule dir par sa fraz-la ?*

Isi, se enn kestion ki indirek ek demann enn interpretasion bann mo ki finn servi dapre kontekst sa pasaz-la. Bann kandida finn gagn boukou difikilte pou trouv bon repons pou sa kestion-la. Lide ki ti atann bann kandida devlope, se ki gard-la pe boufönn Prins Moussa ouswa ki li pa krwar li.

Ena boukou kandida ki finn gagn ‘lower weightage’ setadir 1 pwin ouswa 0 pwin. Bann repons 1 pwin ti mank presizion ek bann repons ki pa finn gagn pwin ditou, se kan kandida pa finn reponn kestion-la, ouswa zot repons ti inkonpreansib, ouswa zot pa fini reisi explike ek finn zis repet kestion-la dan zot repons.

Item 7: *Dan ki fason Prins Moussa ti azir bizarman dan fet-la. Donn 2 fason.*

Apepre lamwatie kandida finn gagn 2 pwin lor sa item-la.

Repons pou sa kestion-la ti direk: Prins Moussa ti pe zet manze ek bwar lor so kostim ek li ti pe koz tousel. Mem si li ti pe zet manze ek bwar se preske mem lide, bann zelev finn gagn zot pwin pou sakenn.

Parkont, li inportan, spesialman kan ena de eleman repons ki demande, ki bann kandida pa donn seki apel *telescoping answers*, kot toule de repons pe donn mem lide ou oule dir mem zafer.

Item 8: *Kifer bann invite ek gard finn gagn onte alafin sa zistwa-la ?*

Isi, repons ki pe atann, se enn inferans parapor a kontext pasaz-la. Lide ki ti bizin done se ki zot finn konpran zot erer ouswa zot finn mal azir anver Prins Moussa ou mem ki zot finn ziz li lor so linz. Parey kouma pou item 7, enn bon kantite kandida finn trouv bon repons.

Item 9 : *Dapre twa, ki moral sa zistwar-la?*

Sa kestion-la evalie kapasite kandida fer enn apresiasion enn text an antie. Moral zistwar-la ti ase kler: pa bizin ziz enn dimounn par so linz, so laparans. Enn bon kantite kandida finn trouv enn expresion pou exprim sa moral-la: ‘pa ziz zozo par so plimaz’ ki finn biensir aksepte kouma bon repons. Parkont, li ti ase sirprenan ki boukou kandida pa finn trouv bon repons: swa moral ki zot finn nome pa aplike pou sa pasaz-la (or-size), swa bann kandida finn donn enn repons literal, kouma ‘bizin pa met linz sal’, ki pa permet nou evalie zot konpreansion an profonder sa text-la.

Item 10 : Item 10 ti pe teste kapasite bann kandida met bann levennman zistwar-la dan bon lord kronolojik. Bann zelev an zeneral finn bien travay lor sa.

KESTION 5

Kestion 5 evalie konesans kandida lor syntax Kreol Morisien. Konesans syntax ti teste atraver enn varyete item: bann mo an-ord, separ bann mo kole ansam, rey mo anplis, inser enn adverb dan enn fraz, transformasion fraz negatif ek interogatif, ekrir enn fraz apartir bann mo ki finn done.

Total pwin lor sa kestion-la li 10. Kandida finn gagn an mwayenn 6.8 lor sa, ki enn ameliorasion depi bann lane avan. Item kot zelev finn gagn inpe plis difikilte ti:

Item 5 (vi): Kandida ti bizin met fraz ‘*Zot pou fer enn piknik Dimans*’ dan so form interogatif.

Sa item-la lor 2 pwin. Bon repons ti ‘Eski zot pou fer enn piknik Dimans?’ Boukou zelev, kouma nou trouve toule lane finn bliye met pwin dinterogasion. Ena finn zis re-ekrir fraz-la kouma li ete ek finn azout enn pwin dinterogasion alafin. Ena kandida pa finn donn form interogatif sa fraz-la, par exanp, ‘Kifer to pou fer enn piknik Dimans?’ ou ‘Kotsa zot pou fer enn piknik Dimans?’. Sa bann kestion-la, zot pa form interogatif enn fraz, ki nou rekonet a-loral par enn intonasion

partikilie, kot nou azout ‘eski’ devan ek pwin dinterogasion alafin e ki so repons kapav zis ‘wi’ ouswa ‘non’. Ti ousi ena inpe repons avek inflians Franse, par exanp ‘Est-ce que zot pou fer enn piknik Dimans?’.

Item 5 (vii): Kandida ti bizin fer enn fraz avek mo ‘*lete – zanana*’.

Li inportan souligne ki dan sa item-la, linportans li lor lortograf ek syntax. Bizin fer enn sel fraz, sintaxikman korek, avek bon lortograf ek kot finn servi tou mo ki finn done.

Boukou fraz bien sinp ti kapav fer avek sa de mo-la, par exanp: ‘Dan lete gagn boukou zanana.’, ‘Dan lete zanana pouse.’, ‘Dan lete mo pou fer enn salad zanana.’

Parmi bann repons ki pa finn gagn pwin ti ena bann fraz kouma; ‘Lete pe vini mo fami ek mwa noun desid pou al case zanana bien zone.’ ou ‘Dan lete bann dimoune atse zanana’. Seki nou montre avek sa de dernie fraz-la, seki bann kandida-la ena bann problem ki konsern ponktiasion ek lortograf. Dan premie lexanp, ena klerman de fraz diferan (o-nivo semantik) ek pa finn aksepte ki labsans ponktiasion obliz nou konsidere ki se enn sel fraz. Dan deziem lexanp, mem si ena enn sel fraz e ki syntax fraz la bon, kandida finn perdi pwin aköz li pa finn respekte lortograf bann mo an Kreol.

Bann erer sintaxik finn ousi penalize. Par exanp, dan fraz ‘Zordi se lete ban zanana taler mo pou al aste enn zanana pou mo manze.’ sintaz pa bon (ena lot kalite erer ousi dan sa fraz-la: lortograf ek ponktiasion). Nou pa kapav interpret sa fraz-la ek konpran mesaz-la fasilman.

KESTION 6A

Bann zelev ti bizin konplet enn ti text par bann mo ki ti deza done. An zeneral, zot finn trouv keston 6A ase fasil. Laplipar finn trouv tou bann mo.

KESTION 6B

Text ki ti done dan 6A ti kontigne dan 6B me isi bann zelev ti bizin trouv bann mo ki manke par zotmem. Kontrerman a 6A, bann zelev finn trouv sa parti la bien pli difisil.

Enn bon pratik pou sa kestion-la se ki bann zelev bizin lir text-la an antie avan zot trouv bann mo. Koumsa, zot pou gagn enn meyer konpreansion sans text-la. Zot ousi bizin relir text-la an antie kan zot finn fini trouv tou bann mo.

Bann item ki ti bizin ti:

‘Finalman, so mama desid pou rod enn lamizik pou li....’ Plizier repons ti posib isi, par exanp, ‘kour’, ‘klas’ ou ‘profeser’. Ena kandida finn donn ‘konser’ ou ‘fet’. Mem si sa de dernie mo la kapav rant dan fraz-la, zot pa fer sans kan nou kontign lir text-la.

‘Li ti pe al laba toule ek li finn koumans progrese bien vit.’ Isi ousi ti ena plizier posibilite repons kouma ‘mwa’, ‘zour’ ou ninport ki zour lasemenn ti posib. Ena kandida finn donn ‘lane’. Parey kouma pou premie blank, mem si mo la rantre, li pa fer sans dan sa kontext-la.

‘So mama ti extra seki Samantha ti pe fer.’ Bann mo ki ti posib isi ti ‘kontan’, ‘fier’ ou ‘apresie’.

‘Kitfwa enn zour li pou kapav zwe dan enn !’ Pou sa blank-la parkont, bann mo kouma ‘konser’ ou ‘fet’ posib. Se pou sa item-la ki finn gagn pli gran varyete repons: ‘group’, ‘benn’, ‘festival’, etc.

‘Antouka, dan lakaz, finn ranplas tapaz.’ Laplipar kandida pa finn trouv bon repons pou sann-la akòz san semantik ti ase restrin. Bann repons posib ti ‘lamizik’, ‘trankilite’, ‘melodi’, ‘sante’.

KESTION 7A

Dan kestion 7A, bann zelev ti bizin koriz bann mo ki finn mal ekri dan enn ti text ki finn done. Bann mo ki ena fot ti fini idantifie dan text-la. Sa kestion-la permet nou teste bann kandida lor bann konsepsans gramatikal ek leksikal diferan: form long ek kourt bann verb, lortograf ou mem inflans gramer Franse kan pe ekri an Kreol. Anviron de tier bann kandida finn reisi koriz tou bann erer dan sa text-la.

Nou prezant anba de-trwa bann erer nou finn trouve regilierman dan bann kopi:

- Premie mo ti '*netwaye*' ki ti bizin ekrir dan so form kourt, '*netway*'. Sertin zanfàn pa finn koriz li ek efas 'e' final.
- Lortograf mo '*lapay*' ti ekrir kouma '*lapaye*'. Enn parti bann zanfàn pa finn efas 'e' final.
- Lot mo ki ti mal ekrir ti '*anpes*' ki ti ekrir '*enpes*'. Se mo ki kandida finn gagn plis difikilte pou ekrir bien dan sa exersis-la.
- 'Bann' ti ekrir '*ban*'. Sertin kandida pa finn koriz mo-la ek azout enn 'n' alafin.
- 'Morisien' finn ekrir kouma '*Morisiens*'. Enn parti bann zelev pa finn note ki 's' final ki ti aparet dan mo-la indik pliriel an Franse, me pa an Kreol.

KESTION 7B

Bann zelev ti bizin trouv bon form pou bann verb. Bann zelev ti bizin swazir ant form long ek kourt ki ti done toule de. Mazorite bann kandida finn swazir form korek sa bann verb-la.

KESTION 8A

Obzektif keston 8A, se evalie kapasite enn zelev pou ekrir enn fraz (sinp) an Kreol. Sa keston-la ti baze lor trwa foto ki finn done ek pou sak foto 3 mo finn done. Bann zelev ti gagn pou instriksion ekrir enn fraz lor sak foto avek bann mo ki finn done. Toule trwa fraz ti bizin fer enn ti zistwar ouswa enn swit naratif ki koeran. Pli an-detay, bann kandida ti evalie lor zot kapasite fer enn fraz ki:

- fer sans avek tou mo ki finn done
- ena enn bon vokabiler ek enn bon syntax
- pena okenn mo inportan ki finn rate (determinan, prepozision, etc.)
- pena lezot fot gramatikal (lakor, form verbal, etc.)

Li ousi evalie kapasite servi konekter pou ekrir enn ti paragraf.

Sa kestion-la aparet kouma enn parmi bann pli difisil pou bann kandida. An zeneral, bann kandida finn skor zis lamwatie pwin, 3 lor 6, dan sa kestion-la. Mem si bann zelev finn gagn inpe pwin, finn konstate ki zot fer boukou fot, sirtou o-nivo lortograf ek syntax, ek zot pa respekte bann konsign ki finn done (fer enn sel fraz). Bann pli gro problem ki finn trouve se ki ena kandida:

- pa servi tou mo ki finn done
- pa servi tou mo ki finn done dan enn sel fraz. Zot prodir plis ki enn fraz.
- finn ekrir plizier fraz ki zot pa finn separe ek bann sign ponktiasion pou donn lilizion ki se enn sel fraz, seki finn penalize.
- finn kit boukou fot syntaxik ek ortografik.

Inpe lexanp fraz ki finn mal ekrir:

- *‘Enn tanto lapli ti pe tonbe sam desit pou galoupe dan sa lapli-la.’* – Plis ki enn fraz finn ekrir, me pa finn met okenn sign ponktiasion.
- *‘Enn tanto mo galoup sime.’* – Problem syntaxik. Fraz-la agramatikal ek nou pa konpran so signifikasion
- *‘Enn kout enn loto flak delo lor li.’* – Problem dan servi mo dan so bon sans. Mo ‘flak’ pa kapav servi kouma enn verb
- *‘Akoz sa misie-la mo pe sagrin sa lakaz.’* – Sa fraz-la pa fer sans kouma pena koerans semantik.

Li esansiel travay sa bann kalite kestion-la, aköz zot enn tranplin ver prodiksion konpozision. Bann zelev bizin metriz lekritir fraz dan enn premie tan, answit paragaf, avan ki zot prodir bann text ki pli long. Li espere ki avek sa kalite kestion-la dan papie evaliasion, bann zelev pou ankouraze pou travay plis lor zot fraz ek paragaf, ki pou ed zot dan tou fason. Li pou ed zot amelior zot lortograf, zot vokabiler ek zot gramer, syntax ek ponktiasion, ki pou donn zot konfians pou koumans prodir bann text ki pli long.

KESTION 8B

Pou keston 8B, bann zelev ti bizin relie de fraz ki finn done dan sak parti pou fer enn fraz konplex. Bann zelev finn travay ase bien ladan me finn ena de-trwa problem:

- Ena zelev kan finn met konekter, zot finn sanz sans fraz-la.
- Ena pa finn fer okenn sanzman kot ti bizin.
- Ena zelev finn ousi fer lezot sanzman ki pa ti bizin.

Item ki finn poz plis problem pou sa keston-la ti parti (c):

Kenny finn trouv nou. Kenny finn arete. (Kan)

Konekter ti bizin plase dan koumansman fraz-la pou gard signifikasyon ek lozik ant sa de fraz sinp la. Si li plase omilie, li oper enn sanzman sinifikasyon.

Sa keston-la ed bann zelev dan zot prodiksyon ekri pou prodir bann fraz konplex, olie zis fer bann fraz sinp. Li aprann bann zelev yerarsiz diferan evennman ek eleman pou prodir bann text pli ris. Li ousi enn letap avan ekrir enn konpozision kot bann zelev rekonpanse pou zot stil ekrir ek kan zot servi bann fraz konplex.

KESTION 9

Kestion 9 ti lor prodiksyon enn konpozision lor enn tem ki finn done dan anviron 100 mo. Konpozision ti lor enn desin kot trouv enn granmer ek granper pe promne avek zot ti-zanfan pandan ki bann paran ti pe asize lor enn ban ek ti pe koze.

Ti kapav ena plizier interpretasyon desin-la, kouma idantifikasyon sa de dimounn ki lor ban la, kot bann granparan ek zanfan pe al promne, etc... Malgre sa, bann lide ki ti bizin devlope ti bizin tourn otour bann tem-la ‘promnad dan lafore/lanatir’, apresie enn moman an-fami, etc.

10 pwin ti alwe pou sa keston-la. Bann examiner ti rekonpans itilizasyon vokabiler varye ek presi, lortograf, syntax, kreativite, konplexite fraz, lorganizasyon ek devlopman zistwar-la.

Mem si finn ena inpe bon konpozision, finn trouve ki an zeneral bann zelev gagn boukou difikilte avek sa kestion-la.

Nou premie remark konsern lefet ki boukou zanafan pa finn ekrir nanye pou sa kestion-la. Sa explike kifer plis ki enn kar zanafan pa finn gagn okenn pwin. A-nouvo, nou soulign linportans fer bann exersis prodiksion ekri, ki esansiel pou developman bann kandida ek zot lavenir skoler.

Boukou konpozision finn ousi penalize parski bann fraz pa ti fer sans, parski pa ti ena enn swit lozik dan bann lide ki ti pe devlope, ouswa parski ti ena telman fot ki konpozision-la pa ti kler ditou.

Finn ousi trouve ki enn bon kantite zelev finn devie konpletman depi tem ek zistwar lor desin-la. Dan plizier ka, se apenn si zot finn ekrir enn ouswa de fraz lor tem inpoze ek, apre, zistwar-la finn pran enn direksion totalman diferan ek seki pe atann (par exanp, bann personaz kit lafore/park ek al lamer ouswa dan restoran). Li inportan ki zelev ekrir lor tem ki finn inpoze, sinon zot rakont enn zistwar or-size. Dan sa ka-la, zot kapav perdi tou zot pwin, mem si zot finn ekrir enn bon konpozision.

Seki swiv se inpe exanp bann konpozision ki finn gagne ek zot bon ek move pwin:

Konpozision 1

An zou mo ti pe mar ansa a ai mo ban mo pai ti mo ramis. dai zar dezar mo
pai ti pa ramo lame. nou tip e se dezar mo ti pe ~~est~~ sote. dezar zei ti zoli mo
ti kar sote. dezar. Mo pai ti seko tar.
re mo raimi ti kest mo sote.
n' ti naze ne ti madse ti pe ke ba pi n'

Dan konpozision 1, li bien difisil pou fer kik sans. Zelev-la pa finn atenn enn nivo literasi bazik ek nou pa rekonet bann mo. Difisil donn pwin enn travay koumsa.

Konpozision 2

Mo ti al dans zordi avir mo ranper ek mo ranmer la ban ti enn zoli balons mo ranper ein der moi ger sa zoli ferls la mon der le ranper lakaz ci ena sa ranper der oui li der moi ci mo anvi al zwe enn ti gli monn zer nn mo av ires aor zoz moi ranmer ar moi ek mo ranper koum sa kisala anvi al gek larivier mo di moi mo anvi al gek la ri ver nou nal lariver noun tour enn ti porson mo ranmed der ennn zoli lariver sa.

Konpozision 2 enn zistwar bien bazik me ki lor tem ki finn done. Ena telman fot lortograf ki li bien difisil pou konpran zistwar-la, me li pa ilizib. Kandida-la gagn inpe pwin pou so bann lide.

Konpozision 3

Enn zour dann enn pei ti ena mwa ek mo granper ek mo granmer nou ti al promne dan lafore an fami ek nou tou ti estira zwaye kan nou ti pe ale. Final man kan nou pe retourne tou finn bien pase, nou finn rant nou lakaz trankil, san oken kisoz bye.

Konpozision 3 fer boukou plis sans. Se enn kandida ki kapav ekrir mem si ena fot. Me apenn li finn koumanse ki so zistwar inn fini. Enn zelev ki ena kapasite ekrir kouma nou trouve isi bizin ankouraze pou prodir plis. Li pe gagn inpe pwin mem si li penalize lor kantite fot ki ena dan text ek longer sa text ki li finn prodir.

Konpozision 4

Mo granper ek mo granmer ti amenn mwa dan lafore nou bien amize mo mama ek mo papa ki pe asize ti pe koze apre nou al lamer noua nt fami nou naze galou lor disab nou ramas kokiyaz nou marse partou nounn kanpe de zour nounn ere apre nou inn al kot mo granper ek mo granmer nou dormi pendant enn semenn apre nou retourn lakaz so lendemin nou plante zwani, pomdame, salad, karot ek plin kitsoz ankor nou netway partou nou fer gran netwayz Sa ti bien pase apre mo al lekol mo zwe ek ~~me~~ kamarad nou bien zwe lekol inn large mo zwe apre mo fer mo devwar.

Sa konpozision-la ena bien plis developman ek orizinalite. Ena enn zistwar ki finn devlope. Me enn gran mankman se mank ponktiasion dan konpozision. Ena enn gro difikilte separ fraz. Sa demontre linportans travay ponktiasion dan bann exersis kot met plizier fraz ansam ek dir zelev separ fraz ki kole ansam. Enn lot gro problem isi se ki kandida finn res lor tem ki finn done bien tigit. Apre so de-trwa premie fraz, zistwar-la finn deroule lamer, ek apre kot granmer ek granper etc. Kouma ti pe dir avan, bizin fer bien atansion ki zistwar-la pa al or-size.

Konpozision 5

Bann lafami finn al promne dan lafore. Tou zanfan finn extra zwaye. Granper finn amenn Leo avek Sam get sa bann zoli fler la. Mama ek Papa finn asize pe koze lor bann zoli fler. Sam finn riye avek so granper. Papa finn dir lao si finn gagn fin.

Konpozision 6 pena preske okenn fot me ena mwins ki 50 mo. Kan enn zanfan ena kapasite ekrir, li bizin ankouraze prodwir otan ki li kapav.

Konpozision 6

Azordi kouma letan bon Julien ek so lafami finn al promne dan mini lafore. Kouma so bann paran inpe fatigue zot pe asiz lor ban ek pe koze. Se so granper ek so granmer ki pe mars-mars avek li. Julien bien ere ki so granper ek so granmer avek li. Peizaz manifik, ena enn gran pie, ena ousi laliann ki pe anpandan avek pie-la. So granper ek so granmer bien kontan aköz se enn rar lokazion ki zot kapav promne ar Julien. Tou lafami bien zwaye.

Sa konpozision-la li ase bien devlope avek enn komansman itilizasion fraz konplex. Kandida-la ti kapav al pli lwin dan devlopman so zistwar. So lortograf ek so gramer zeneralman bon, ki fer ki konpozision 6 gagn enn pwin respektab.

Konpozision 7

Enn Dimans gramatin mwa ek mo fami finn al fer enn letour dan zardin botanik ki dan Panplemous. Tou seki mo gete kouler ver. Ti ena bann long long lerb, gran gran pie bien ver, ti ena osi bann fouzer ver. Mo ti extra monn trouv lanatir. Mo mama ek mo papa ti fatigue marse zot finn asize lor enn ban ek zot pe koz. Pandan ki mo mama ek mo papa pe koze mwa mo granmer ek mo granper nou kontinn nou larout. Mo ti in pasian pou trouv sa gran basin-la ek mo mama ek mo papa vinn zwenn nou apre.

Isi nou trouv enn konpozision ki finn bien ekrir, bien devlope. Vokabiler-la apropiye, ena bann fraz konplex, li lor tem ki finn done memsi ena de-trwa erer ortograf ki ti kapav evite. Me travay-la agreab pou lir.

Konklizion

Nou retrouv bann mem lafors ek febles kouma dan bann lane avan. Enn kiksoz ki kanmem inportan redir se linportans travay lekritir dan klas. Dan preske tou bann kestion ki finn evalie prodiksion ekri, bann zanfan finn gagn difikilte. Li kapav lor ekrir enn fraz, enn paragraf ouswa enn text inpe pli long kouma dan konpozision. Ena ankor tro boukou zanfan ki pa alez ek ekrir, ki sipoze fasilite dan zot lang maternel.

Li ousi esansiel ki bann profeser kontign travay konpreansion ekri. Bann diferan kestion ki ti evalie lektir finn ousi montre ki boukou zanfan pe gagn difikilte pou idantifie bann informasion dan enn text.

Se donk atraver bann exersis lekritir ek lektir ki bann zanfan pou devlop zot kapasite literasi. An-eфе, prodiksion ek konpreansion ekri, zot-mem labaz pou tou leres exersis ki bann zanfan pou bizin fer ek lor lakel zot pou evalie dan sistem skoler morisien.

Enn lot pwin inportan se linportans bann zanfan relir zot bann repons ek pa reponn tro vit. Zot bizin sir ki repons zot pe done li baze ek li be reponn presizeman kestion ki finn done.

Sa bann remark-la valab pou tou group zelev, depi so pli feb ziska so pli briyan.